

تأثیر رودخانه مرزی هیرمند بر شرایط آبی و مسائل زیست محیطی منطقه سیستان

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۰۲

کد مقاله: ۳۶۴۹۶

غلامحسین لکزائیان پور^۱، محمد مهدی چاری^۲

چکیده

رودخانه مرزی هیرمند (هلمند) که از کوه‌های هندوکش افغانستان سرچشمه می‌گیرد، در ابتدای مسیر، رودخانه کوچکی است، ولی در طول مسیر رودخانه‌های دیگری از جمله ارغنداب و اورزگان نیز به درون آن می‌ریزند و رودخانه بزرگ هیرمند تشکیل می‌شود که پس از حدود ۱۱۰۰ کیلومتر به دریاچه هامون در سیستان ایران می‌ریزد. از دیرباز رودخانه‌های مرزی به عنوان یکی از مهم‌ترین عوارض طبیعی، همواره منشأ اختلافات بسیاری در روابط بین دولت‌ها و کشورها محسوب می‌شوند. رودخانه هیرمند به عنوان شریان اصلی دریاچه هامون، رودخانه مرزی ایران و افغانستان است که سبب بسیاری از مجادلات مرزی از ابتدای مرزبندی مشخص بین این دو کشور تا به امروز بوده است. عدم پایداری افغانستان به قرارداد ۱۳۵۱ مبنی بر تأمین حقابه رودخانه هیرمند و به تبع آن، خشکی هامون به عنوان دریاچه‌ای که حیات سیستان به آن وابسته است، چالش‌های فزاینده‌ای را در منطقه سیستان رقم زده است. متأسفانه احداث بند یا سد کمال‌خان بر روی رودخانه هیرمند و به بهره‌برداری رساندن این بند در افغانستان در اواخر سال ۱۳۹۹ بیش از پیش مشکلات زیست محیطی و اجتماعی را در منطقه سیستان نمایان ساخته است. در این تحقیق سعی گردیده است تأثیر رودخانه مرزی هیرمند بر شرایط آبی منطقه سیستان مورد بررسی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: هیرمند، سیستان، افغانستان، حقابه، هامون.

۱. دانشجوی دکترای علوم و مهندسی آب (گرایش آبیاری و زهکشی)، دانشکده آب و خاک، دانشگاه زابل
Lakzaianpour@gmail.com

۲. دکترای آبیاری و زهکشی، استادیار و عضو هیئت علمی، دانشکده آب و خاک، دانشگاه زابل